

La intervenció sobre les espècies, amb l'aplicació de diferents metodologies i tecnologies per a l'estudi i conservació (anelles, marques, emissors, etc.) és una qüestió polèmica.

Per a alguns, les inevitables molèsties que suposa la manipulació de les aus (i que, en certs casos, poden fins i tot comprometre la seva integritat) es veuen compensades pels resultats obtinguts i la seva aplicació a la conservació de les espècies.

Per a d'altres, és millor no manipular les aus per a estudiar-les, ja que consideren que aquestes metodologies són excessivament intervencionistes sobre la vida dels exemplars i els perjudiquen considerablement, a més d'insistir encara més en la ja abusiva manipulació que l'home fa de la natura.

Com sempre, la veritat absoluta no existeix i sempre hi ha d'haver lloc per al debat i el diàleg enriquidor. Recordem que algunes espècies han pogut superar l'amenaça de l'extinció després d'aplicar-hi

metodologies extremadament intervencionistes (en el cas del còndor de Califòrnia, *Gymnogyps californianus*, es va capturar tota la població silvestre per a fer-la criar en captivitat, i es marcaren i alliberaren els exemplars nascuts). Però també és cert que es plantegen alguns estudis innecessaris, redundants i mal dissenyats metodològicament, que són clarament inconvenients o que mai es publicaran (i que, per tant, tenen una utilitat molt limitada o inexistent).

La intervenció sobre algunes espècies pot produir interferències, molèsties, canvis de comportament, problemes físics, malalties, depredació associada al maneig i molts altres inconvenients per als exemplars. Per això, abans d'avançar més enllà en el projecte, cal valorar si l'actuació és realment necessària i l'esforç humà, econòmic i ecològic es veuran compensats pels resultats. No s'hi val tot, a tot preu.

El disseny metodològic dels projectes ha de tenir en compte tots els problemes possibles, ha de prendre mesures per a

evitar-los i ha de preveure'n la identificació i accions correctores per si es detectassin durant l'estudi.

Tot i això, els problemes que s'identifiquin durant l'ús de la metodologia han de ser públics, no s'han d'amagar, ja que els error s'han d'utilitzar per a no repetir-los, i, a l'hora de valorar l'actuació, s'han de col·locar sobre la balança juntament amb els beneficis obtinguts per a l'espècie.

Fa dècades que els humans tenim la capacitat per canviar el món fins a destruir-lo, per eliminar la vida, i, per l'altre costat, avançam també en l'estudi de la seva creació. Aquesta situació comporta el risc que ens pensem en disposició del poder absolut, amb capacitat total per controlar la natura. Un risc greu. En un món altament modificat, cal intervenir per compensar els desastres que hem fet i feim, i evitar la pèrdua de biodiversitat. Però, igualment, cal evitar l'intervencionisme gratuït, innecessari, capritxós i, a vegades, contraproduent. •

Es Busqueret es queixa...

... de la falta de mesures preventives i compensatòries a les carreteres

Quan s'executa una infraestructura viària, ja sigui una carretera o vies per al ferrocarril, produeix un impacte sobre el medi, la fauna i flora de la zona. En tot projecte que es pretengui realitzar s'ha d'elaborar un informe sobre l'impacte ambiental que suposa. Aquest document ha d'indicar si és viable fer l'obra i, en cas que ho sigui, quines mesures s'han de dur a terme per minimitzar aquest impacte. Aquestes mesures s'anomenen preventives i/o compensatòries.

Amb l'historial d'obres d'aquest tipus que tenim a Balears encara no hem estat capaços d'executar unes mesures compensatòries dignes. A més, es realitzen molt pocs estudis posteriors per veure'n les conseqüències. De fet, la majoria de vegades gran part del pressupost destinat a aquestes mesures s'acaba gastant en fer preciosos i espectaculars monuments a les rotondes.

La conseqüència directa més fàcil de veure és l'atropellament o l'impacte amb els vehicles. Segons alguns estudis, a Espanya moren un mínim de 30 milions de vertebrats a l'any a les carreteres. El rànquing de morts se'l disputen, tristament, mamífers i aus. Però altres problemes com l'efecte barrera, l'efecte vorera, molèsties de sorolls que provoquen les infraestructures linials i el trànsit que hi circula són també molt greus per a la supervivència d'aquestes espècies.

La solució que més s'utilitza aquí és envoltar tot el recorregut de reixa metàl·lica impenetrable. Així, s'evita el pas i l'atropellament de mamífers i rèptils (no el d'aus) però aquests animals veuen fragmentat el seu hàbitat i s'evita que puguin accedir a altres àrees d'alimentació o de cria, fet que aïlla poblacions que, en el pitjor dels casos, poden acabar desapareixent.

Les carreteres que passen prop d'àrees sensibles com, per exemple, la carretera des Murterar al límit de s'Albufera, no tenen ni un trist senyal que indiqui que ens movem per una zona on és habitual trobar fauna travessant la carretera. Senyalitzacions per als conductors, passos per a fauna, pantalles arbrades o adhesius a les pantalles transparents serien algunes de les mesures que les empreses o entitats responsables de les obres podrien aplicar; de fet, hi estan obligades!! Però potser queda més maco un monument caríssim enmig d'una rotonda. •

Es Busqueret aplaudeix...

... que ja s'hagin declarat més de 50 refugis de fauna a Mallorca

L'any 1980 el GOB va promoure la declaració de la finca de La Trapa com a Refugi de Caça, sobre el marc legal de la Llei estatal (1/1971) de caça. D'aleshores ençà, la nostra entitat ha ajudat molts propietaris a seguir el mateix camí.

La pràctica de la caça és una activitat amb unes implicacions ambientals importants en el nostre territori, ja que hi ha poca superfície forestal i rural on no es pot caçar (alguns parcs naturals, penya-segats costaners i refugis de fauna) i, d'altra banda, el nombre de practicants és molt elevat (més de 26.000 llicències, de les quals més de 21.000 a Mallorca).

Amb aquest panorama, d'alta pressió cinegètica i pocs indrets on no es caça, la figura del refugi de fauna sembla una bona eina per facilitar l'existència d'indrets on les espècies cinegètiques (i també les altres) puguin viure tranquil·les.

La legislació autonòmica de caça, vigent des de 2006, no afavoreix especialment la creació de refugis de fauna, ja que estableix una superfície mínima de 10 hectàrees, mentre que anteriorment no existia aquesta limitació. Per lògica hem de considerar que els vedats de caça, amb aprofitament cinegètic, han de tenir un mínim de superfície per garantir una certa gestió de les poblacions animals. Ara bé, en el cas dels refugis, on no hi ha caça, ens sembla del tot innecessari fixar un mínim de superfície.

Tot i aquesta limitació, han estat molts els propietaris que, bé individualment, bé agrupant-se amb altres fins aconseguir la superfície mínima requerida, s'han animat a promoure la creació de refugis de fauna. També hem de dir que una vegada declarats i senyalitzats, els refugis funcionen bé, i els caçadors els respecten. La caça ha de tenir els seus espais, i la no-caça també.

Més informació a www.gobmallorca.com/refugis. •

Alta tecnologia aplicada a l'estudi dels moviments de les aus

Per Toni Muñoz

El fenomen de la migració de les aus despertà, ja en temps immemorials, la curiositat per conèixer el per què dels canvis en l'avifauna local al llarg de l'any. On anaven algunes espècies després de la reproducció? D'on venien altres que ens acompanyaven durant l'hivern o que passaven breument durant alguns moments de l'any?

D'ençà que, l'any 1899, es practicaren a Dinamarca els primers anellaments científics de la història, hem pogut revelar una part important del misteri. El marcatge individual d'aus ha contribuït de forma important al coneixement a grans trets de la fenologia migratòria, llocs de reproducció, hivernada i aturades migratòries de moltes espècies, i, en menor mesura, també ha permès avançar en el coneixement detallat dels moviments a petita escala, dispersius o territorials, tant de les espècies migratòries com de les sedentàries, amb la utilització no només d'anelles de lectura en mà, sinó també d'anelles i altres marques de lectura a distància.

Algunes aplicacions tecnològiques, com el radar, ajuden des de fa molts anys a la comprensió del fenomen migratori en les aus, i aporten informació puntual de la migració sobre la localitat on se situa el dispositiu. Avui dia, fins i tot permeten determinar, en alguns casos, quina és l'espècie detectada.

Tot i això, segur que els primers anelladors ja somniaren poder conèixer amb detall els moviments particulars de cada un dels exemplars capturats i marcats. En l'era de les telecomunicacions i la miniaturització de la tecnologia, l'ornitologia disposa d'una sèrie d'eines, en contínua evolució, que fan possible aquell somni.